

Опасность овеществления в Храме

На первый взгляд, в существовании Храма есть опасность овеществления Бога путем ограничения Его местом. Но на самом деле еще большая опасность кроется в чрезмерном абстрагировании. Так же как есть опасность в овеществлении Божественного, которое ведет к идолопоклонству, так есть и опасность в чрезмерной концептуализации Божественного, которая может привести к атеизму, отрицанию веры. Можно сказать, что вера находится в состоянии маятника, который движется между двух этих крайностей – между идолопоклонством и неверием – пока не достигает подлинной веры. Иногда просыпается сомнение в вере в сердце человека, это сомнение приходит, чтобы очистить душу от скорлупы идолопоклонства, которая прилепилась к ней. Иногда мы видим пробуждение неверия, сомнений, даже в религиозной душе. У этого есть позитивная задача – очистить восприятие, которое потускнело, уменьшилось или стало даже примитивным.

Доказательство тому, что в Храме нет опасности овеществления Божественного, в том, что Храм, который является дворцом Всевышнего, может разрушиться; и даже скрижали – Божественное деяние – могут разрушиться. То есть нет абсолютной святости в материальном, но есть его носители.

סכנת הגשמת במקדש

לכאורה יש בקיומו של המקדש סכנה של הגשמת האלוה על ידי צמצומו במקום. אלא שמצד האמת הסכנה נמצאת ביתר שאת דווקא בצד של ההפשטה היתרה. כשם שיש סכנה בהגשמת האלוה שמובילה לעבודה זרה, כך יש סכנה בקונספטואליזציה המופלגת של האלוה שעלולה להוביל לאתאיזם, לכפירה. אפשר לומר שהאמונה מצויה במטוטלת שנעה בין שני הקצוות האלו – בין העבודה הזרה לכפירה – עד שמגיעים לאמונה האמיתית. פעמים מתעורר ספק אמוני בלב האדם, ספק הבא לנקות את הנפש מהקליפות האליליות שדבקו בה. מדי פעם אנו רואים התעוררות של כפירה, של ספקנות, אפילו בתוך הנפש הדתית. יש לכך תפקיד חיובי של ניקיון התפיסות שהתעמעמו, שהתקטנו או שנעשו אפילו פרימיטיביות.

הראיה לכך שאין במקדש סכנה להגשמת האלוה היא שהמקדש - שהוא היכל ה' - יכול להיחרב; ואפילו הלוחות - שהם מעשה אלוהים - יכולים להישבר. כלומר, אין קדושה מוחלטת בדבר גשמי אלא אם כן יש משהו שנושא אותו.

Нужен ли Богу Храм?

Представим себе человека, который никогда не читал Тору. Если мы попросим его прочитать весь Хумаш и резюмировать самое главное, что он скажет? Я прочитал, что Бог сотворил мир чтобы сотворить человека, чтобы народ Израиля вышел из Египта, принял Тору, вошел в Землю Израиля и построил Храм. Вывод: Богу нужен Храм. Всевышний страстно желает

אלוהים רוצה מקדש?

נתאר לעצמנו אדם שלא קרא את התורה מימיו. אם נבקש ממנו לקרוא את כל החומש ולתמצת את עיקרי הדברים, מה הוא יאמר? קראתי שאלוהים ברא את העולם כדי לברוא את האדם, כדי שעם ישראל יצא ממצרים, יקבל את התורה, ייכנס לארץ ישראל ויבנה את בית המקדש.

встречи. Мидраш говорит нам, что еще до сотворения мира, Всевышний построил Себе сукку на Храмовой горе, заходил в нее и молился, говоря: «Да будет воля Моя, чтобы построили мне сыновья Мои дом в этом месте» (Ялкупт Шимони Тэѓилим 76:3). То есть Храм изображен не как историческое событие, но как древнее стремление Творца мира к тому, чтобы было у Него с кем и где вести диалог.

מסקנה: אלוהים רוצה מקדש. הקב"ה מתאוה למפגש. אומר לנו המדרש, כי עוד קודם בריאת העולם בנה לו הקב"ה סוכה בהר הבית, היה נכנס בה, מתפלל ואומר: "יהי רצון מלפני שיבנו לי בני בית במקום הזה" (ילקוט שמעוני תהילים עו, ג). כלומר, המקדש מצויר לא בתור מאורע היסטורי אלא בתור שאיפה קדומה של בורא העולם שיהיה לו עם מי והיכן לעמוד בדיאלוג.

Для кого предназначен Храм?

К кому Владыка мира хочет обратиться? Мы видим в Торе, что всегда речь идет о коллективной сущности. Сначала об израильской: «и сделаю тебя народом великим» (Берешит 12:2), а после этого обо всем человечестве: «и благословятся в тебе все семейства земли» (там же, 3). Мне кажется, нужно устранить из Храма национально-израильский аспект, относительно узкий, и понять, что речь идет о Храме, имеющем универсальное, общемировое значение. Когда народ Израиля осознает, что он несет ответственность за все человечество, строительство Храма, для того, чтобы Божественное Присутствие вернулось мир, станет понятным само собой. На сегодняшний день мы находимся в мире, в котором есть разрыв с Творцом, и мир с тоскою ждет, что его Возлюбленный вернется в Свой дворец, в место, где сердце мира живет через сердце нашего народа.

למי נועד המקדש?

אל מי ריבוננו של עולם רוצה לפנות? אנו רואים בתורה שמדובר תמיד בישות קולקטיבית. תחילה הישות הישראלית: "וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל" (בראשית יב, ב), ולאחר מכן האנושות כולה: "וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה" (שם, ג). כמדומני שיש להפקיע מהמקדש את המימד הלאומי-ישראלי, שהוא צר יחסית, ולהבין שמדובר במקדש בעל מימד אוניברסלי, כלל-עולמי. ברגע שעם ישראל יקלוט שהוא אחראי לאנושות כולה, בניית המקדש, על מנת שהנוכחות האלוהית תשוב לעולם, תהיה מובנת מאליה. כיום אנו נמצאים בעולם שיש בו נתק מהבורא, והעולם ממתין בערגה שאהובו ישוב להיכלו, אל המקום שבו לבו של העולם חי דרך לב אומתנו.

Характер встречи Творца и творения

Храм – это место, где возможна встреча между Творцом и творением. Это место обязательно должно быть защищено и устроено иерархически, потому что встреча творения напрямую с Творцом не всегда желательна. Подобная встреча обязывает к подготовке и требует освящения и очищения со стороны творения. Существуют особые состояния,

אופי המפגש בין הבורא לנברא

המקדש הוא המקום שבו מתאפשר מפגש בין הבורא לנברא. מקום זה הכרחי שיהיה מוגן ובנוי באופן מדורג, מפני שלא תמיד רצוי שהנברא ייפגש ישירות עם הבורא. מפגש כזה מצריך הכנות ודורש התקדשות והיטהרות מצד הנברא. ישנם מעמדים מיוחדים, כמו שלושת הרגלים, שבהם

такие как три праздника паломничества, когда эта встреча реализуется во всем своем великолепии, это подобно воспроизведению стояния у горы Синай, где произошло раскрытие Творца творению лицом к лицу. Важно отметить, что есть в раскрытии Творца человеку 2 стороны: имперсональная и персональная. Это верно также и в отношении встреч между людьми. Когда ты встречаешь меня в качестве работника банка, ты не встречаешь меня самого, но того, кто выполняет определенную функцию; моя личность скрывается за должностью, которую я исполняю в данный момент. В отличие от ситуации, когда мы ведем между собой дружескую беседу, и тогда моя личность ведет основную часть встречи. Так и Всевышний раскрывается нам в Своем мире в двух качествах: через природу (имперсональный и скрытый аспект) или через раскрытие (персональный аспект, прямой и открытый).

הפגישה הזו מתממשת בשיא תפארתה, במעין שחזור של מעמד הר סיני שבו היה גילוי פנים אל פנים של הבורא לנברא.

חשוב לציין שיש להתגלות הבורא אל האדם שני פנים: הפן האימפרסונלי, והפן הפרסונלי. הדבר נכון גם במפגש בין הבריות. כאשר אתה פוגש אותי בתור פקיד בבנק, אינך פוגש אותי בתור מי שאני, אלא בתור מי שממלא פונקציה מסוימת; האישיות שלי מסתרת מאחורי התפקיד שאני ממלא באותה שעה. מה שאין כן כאשר אנו מנהלים בינינו שיחה ידידותית, שאז האישיות שלי היא זו שנוטלת חלק עיקרי במפגש. כך הקב"ה מתגלה אלינו בעולמו בשני אופנים: דרך הטבע (הפן האימפרסונלי והנסתר) או דרך ההתגלות (הפן הפרסונלי הישיר והגלוי).

Храм с неба?

Есть большая путаница относительно Третьего Храма, о котором сказано, что он спустится готовым с Небес. Это идет от неточности в понимании выражения «Храм с Небес». Что это за Храм, который находится на Небесах? Где эти Небеса? Может быть есть некий метеор в форме Храма, который летает себе в космосе и ждет разрешения приземлиться на Храмовой горе? Конечно нет. Храм с Небес – это значит духовный Храм. И когда говорят, что в последние времена Храм спустится с небес – имеется в виду, что раскроются идеи. В будущем человек поймет высшим духовным постижением, каким образом духовный Храм должен реализоваться в этом мире: через жертвенник, стены, Святое Святых и так далее. Храм спустится с небес в духовном понимании выражения, но реальные действия будут произведены людьми.

מקדש מן השמים?

יש בלבול גדול בנושא בית המקדש השלישי, שעליו נאמר כי ירד מוכן מן השמים. זה נובע מאי-דיוק בהבנת הביטוי "מקדש מן השמים". מהו אותו מקדש שנמצא בשמים? היכן הם אותם שמים? האם ישנו איזה מטאור בצורת מקדש שמרחף לו בחלל ומחכה לאישור נחיתה על הר הבית? בוודאי שלא. מקדש מן השמים פירושו מקדש רוחני. וכשאומרים שלעתיד לבוא ירד מקדש מן השמים הכוונה לכך שהאידיאות תיתגלנה. האדם עתיד להבין בתפיסה רוחנית עליונה כיצד המקדש הרוחני צריך להתגשם בעולם הזה: על ידי מזבח, על ידי קירות, על ידי קודש קדשים וכן הלאה. המקדש ירד מן השמים במובן הרוחני של הביטוי, אבל הפעולות הממשיות תתבצענה על ידי בני האדם.

Трубями и голосом шофара трубите

"בחצוצרות וקול שופר הריעו"¹

В Рош аШана в Храме трубили и в шофар и в трубы. Шофар – это природный инструмент, в создании которого не участвовал человек, в отличие от трубы, которая дело рук человека. И то и другое мы могли освятить в Храме. Но с тех пор, как разрушен Храм, и наше состояние не есть «перед лицом царя Всевышнего» (Теилим 98:6), мы трубим только в природный шофар. Почему? Потому что есть довольно большие опасности в утрате эстетического аспекта, когда нет присутствия Шхины в мире, как говорит раби Нахман из Бреслава (ЛМ 1) «ибо сейчас (во время галута) главная важность и привлекательность находится у них (народов мира)». После разрушения Храма мы стали слишком истощенными и бессильными, чтобы освятить и эстетический аспект. И что же происходит в наши дни? Эстетическое чувство вернулось к нам, физическая красота народа Израиля снова выделяется, и это явный признак возвращения Шхины.

בבית המקדש היו תוקעים בראש השנה גם בשופר וגם בחצוצרות. השופר הוא כלי טבעי שהאדם לא התערב בייצורו, לעומת החצוצרה שהיא מעשה ידי האדם. את שניהם היה בכוחנו לקדש בתוככי בית המקדש. אך מאז שחרב המקדש, ועמידתנו איננה "לפני המלך ה'" (תהילים צח, ו), אנו תוקעים רק בשופר הטבעי. מדוע? כי יש סכנות גדולות מדי בהאדרת המימד האסתטי כשאין השראת שכינה בעולם, שאז האסתטיקה מצויה אצל אומות העולם, כפי שאומר רבי נחמן מברסלב (ליקוטי מוהר"ן א): "כי עכשיו [בזמן הגלות] עיקר החשיבות והחן הוא אצלם [אומות העולם]". לאחר חורבן המקדש הפכנו למדולדלים ולחסרי כוח מכדי לקדש גם את המימד האסתטי. אך מה קורה בימינו? הרגישות האסתטית שבה אלינו, היופי הפיזי של עם ישראל חוזר לבלוט, ואין זה אלא סימן מובהק לחזרת השכינה.

Что символизируют крувим в Храме?

Образ крува появлялся также в культурах, окружающих народ Израиля в древний период в качестве «транспорта богов». Речь идет о льве или другом животном с добавлением крыльев, на котором едет верхом бог. И вот, также в Святая Святых, тот кто входил, сразу видел крувов, то есть видел крылатые создания, ожидающие кого-то, кто сядет верхом на них. Но видел ли наблюдатель образ, сидящий на крувах? Нет! Отсюда мы учим, что крувим в Храме были нужны, чтобы подчеркнуть тот факт, что у Бога Израиля нет ни тела, ни подобия тела. Крувим в Храме – это яркий антиязыческий образ. И по этой же причине было два крува, а не один, потому что если бы был один крув, мы могли бы подумать, что это бог.

Крувы, прильнувшие друг к другу также символизируют любовные отношения в их чистоте. В иудаизме, не дай Бог, нету демонизации ни любви, ни интимной жизни. Но поскольку жизненные силы, скрытые в любовной жизни, очень велики, то и опасность в отклонении их в неправильном направлении еще больше. А если говорить о связи между Творцом и творением, то

מה מייצגים הכרובים במקדש?

הדמות של ה"כרוב" הופיעה גם בתרבויות שסבבו את עם ישראל בתקופה הקדומה בתור "רכב האלים". מדובר באריה או כל חיה אחרת בתוספת של כנפיים שעליה רוכב האל. והנה, גם בקודש הקודשים מי שנכנס ראה מיד את הכרובים, כלומר ראה יצורים בעלי כנפיים הממתינים למישהו שירכב על גבם. אך האם הצופה ראה דמות הרוכבת על הכרובים? לא! מכאן אנו למדים כי הכרובים במקדש באו להבליט את העובדה שאלוהי ישראל – אין לו גוף ולא דמות הגוף. הכרובים במקדש הם ביטוי אנטי-אלילי מובהק. זו גם הסיבה לכך שהיו שני כרובים ולא אחד, כי אם היה רק כרוב אחד היינו יכולים לחשוב שהוא האלוה.²

הכרובים המעורים זה בזה מסמלים גם יחסי אהבה בטהרתם. אין ביהדות, חלילה, דמוניזציה לא של האהבה ולא של חיי האישות. אלא שעוצמות החיים הגנוזות בחיי האהבה הן כה גדולות, ולכן הסכנה שיש בהטייתן לכיוון הלא נכון גדולה יותר. ואם מדברים על הקשר בין הבורא לבין הנברא, הרי שמדובר על הקשר

это самая великая связь, что может быть, о великой интенсивности жизни, и поэтому крувы появляются именно в такой форме.

В этой связи напомним глубокую идею рава Кука: «корень желания в основе своей – это не желание жить, быть, но желание давать жизнь, бытие». Т.е. интимный акт, когда он чист и свят – это верх святости, потому что он и есть источник жизни. К нашему сожалению, после разрушения Храма, Песнь Песней стала аллегорией собрания Израиля и Всевышнего. В дни царя Шломо это вовсе не было аллегорией, любовь между мужчиной и женщиной в тот период сама по себе была любовью между Всевышним и собранием Израиля, была полным единством ценностей. Что-то подобное этому частично осталось в душе народа. Например, раби Элиягу Да-Видас, один из великих мудрецов каббалы и движения мусар, писал, что тот, кто не знает любовь женщины – не знает, что такое любовь Творца. Это один из многих примеров того, что невозможно жить по-настоящему полной жизнью, не задействуя в этом все аспекты жизни.

היותר גדול שיכול להיות, על האינטנסיביות הגדולה של החיים, ולכן הכרובים הופיעו בצורה שבה הם הופיעו.

בהקשר זה נזכיר רעיון עמוק של הרב קוק: "שורש הרצון ביסודו הוא לא הרצון לחיות, להיות, אלא הרצון להחיות, להוות" (ריש מילין, עמ' קיז). כלומר, המעשה המיני כשהוא טהור וקדוש הוא שיא הקדושה, מפני שהוא-הוא מקור החיים. לצערנו, מאז חורבן הבית, שיר השירים הפך להיות משל לכנסת ישראל והקב"ה. בימי שלמה המלך לא היה זה משל כלל וכלל; האהבה בין איש לאישה באותה תקופה היתה בעצמה האהבה בין הקב"ה לכנסת ישראל, היתה אחדות מלאה בין הערכים. דברים מעין אלו נשארו באופן חלקי בתוך נפש האומה. למשל, רבי אליהו דה-וידאש, אחד מגדולי המקובלים ובעלי המוסר, כתב שמי שלא ידע אהבת אישה - לא ידע אהבת ה' מהי (ראשית חכמה שער האהבה, פרק ד).³ אלו הן דוגמאות אחדות מיני רבות לכך שאי-אפשר לחיות חיים שלמים באמת בלי לשתף בתוכם את כל מימדי החיים.

Stupen' svyashchestva

Тора организовала Израильское общество так, чтобы коэн, который служит в Храме, был отделен от проблем жизни этого мира: у коэна нет бремени заработка, ведь народ содержит коэнов; у коэна нету контакта со смертью, поскольку запрещено ему оскверняться прикосновением к мертвому, и также у коэна нет прямого контакта с кризисами – запрещено ему жениться на разведенной женщине. В определенном смысле коэн живет в другой эре, которая позволяет ему смотреть на жизнь свысока, и поэтому он может помочь тому, кто упал.

Есть дополнительный аспект важности ступени священства. Не будем забывать, что послужило причиной победы монотеизма в мире. Факт, что язычество бесповоротно отступило благодаря святым коэнам из дома Хасмонеев, которые ревновали за святость Израиля, в то время когда большинство народа склонялось к эллинизму, и в силу этого монотеизм в конце концов стал значительным фактором во всем человечестве.

מעמד הכהונה

התורה סידרה את החברה הישראלית כך שהכוהן שמשרת במקדש יהיה מנותק מצרות חיי העולם הזה: אין לכוהן עול פרנסה, שהרי העם מפרנס את הכוהנים; אין לכוהן מגע עם המוות, שכן אסור לו להיטמא למת; כמו כן, אין לכוהן מגע ישיר עם משברים – נאסר עליו להתחתן עם אישה גרושה. במובן מסוים הכוהן חי בספירה אחרת שמאפשרת לו לראות את החיים מגבוה, ומתוך כך הוא יכול לעזור למי שנפל.

ישנו מימד נוסף של חשיבות במעמד הכהונה. כל נשכח מה גרם לניצחון המונותאיזם בעולם. העובדה שהאלילות נסוגה נסיגה שאין לה תקומה ממנה היא בזכות הכוהנים הקדושים מבית חשמונאי שקינאו לקדושת ישראל, בזמן שרוב העם נטה אל ההלניזם, ומכוח זה בסופו של דבר המונותאיזם הפך לגורם משמעותי באנושות כולה. היתה חשיבות עצומה לכך שמשפחה אחת

³ את הדימוי הזה גם כותב הרמב"ם בנושא אהבת ה' בהלכות תשובה.

Была большая важность в том, что одна из семей Израиля хранила луз, зерно святости, чтобы в час кризиса был тот, кто сохранит послание иудаизма.

В ходе поколений мир священства исчез из сознания иудаизма, поскольку еврей в изгнании не способен работать с миром, которого уже нет, миром в котором есть Храм, к которому поднимается весь народ Израиля, и все сократилось до частного стола. Важнее всего пробудить в народе Израиля стремление к исправленному миру, в котором есть также священство переходящее из поколение в поколение, через которого святость переходит осязаемым и реальным образом.

ממשפחות בני ישראל תשמור על הלז, על הגרעין של הקדושה, על מנת שבשעת משבר יהיה מי שישמור על מסריה של היהדות.

במהלך הדורות עולם הכהונה נעלם מן התודעה היהודית, מפני שהיהודי בגלות איננו מסוגל להתמודד עם עולם שכבר איננו, עולם שיש בו מקדש שאליו עולה עם ישראל כולו, והכול מצטמצם לשולחנו הפרטי. חשוב ביותר לעורר בעם ישראל את ההשתוקקות לעולם מתוקן שיש בו גם גוף כוהני העובר מדור לדור, שדרכו הקדושה עוברת באופן ממשי ואמיתי.